

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Lukáše Pišvejce (soudce zpravodaj) a soudců JUDr. Veroniky Burianové a Mgr. Aleše Smetanky ve věci

- žalobkyň: a) **T. I.**, státní příslušnost Ruská federace
bytem v ČR X
- b) **nezl. S. E.**, státní příslušnost Ruská federace
bytem v ČR X
- c) **nezl. D. E.**, státní příslušnost Ruská federace
bytem v ČR X

všechny zastoupeny JUDr. Jiřím Pokorným, Ph.D., advokátem
sídlem Blanická 1008/28, 120 00 Praha

- proti
žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**
sídlem náměstí Hrdinů 1634/3, 140 21 Praha 4

o žalobách proti rozhodnutím žalované ze dne 17. 8. 2022, č. j. MV-116387-6/SO-2022, ze dne 17. 8. 2022, č. j. MV-116378-7/SO-2022, a ze dne 17. 8. 2022, č. j. MV-116392-6/SO-2022,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 17. 8. 2022, č. j. MV-116387-6/SO-2022, se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

- II. Rozhodnutí žalované ze dne 17. 8. 2022, č. j. MV-116378-7/SO-2022, se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- III. Rozhodnutí žalované ze dne 17. 8. 2022, č. j. MV-116392-6/SO-2022, se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- IV. Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni a) náhradu nákladů řízení ve výši 8 228 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalobkyně a) JUDr. Jiřího Pokorného, Ph.D., advokáta.
- V. Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni b) náhradu nákladů řízení ve výši 8 228 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalobkyně b) JUDr. Jiřího Pokorného, Ph.D., advokáta.
- VI. Žalovaná je povinna zaplatit žalobkyni c) náhradu nákladů řízení ve výši 8 228 Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalobkyně c) JUDr. Jiřího Pokorného, Ph.D., advokáta.

Odůvodnění:

I.

Vymezení věci

1. V projednávané věci se jedná o tři samostatně podané žaloby matky a jejích dvou dcer, státních příslušnic Ruské federace, dlouhodobě pobývajících na Ukrajině, proti rozhodnutím žalované, jimiž bylo rozhodnuto o jednotlivých žádostech žalobkyň o nové posouzení důvodů neudělení dočasné ochrany tak, že ani jedné z žalobkyň nebyla dočasná ochrana udělena. Původně samostatné žaloby předseda senátu spojil ke společnému projednání, neboť napadená rozhodnutí spolu skutkově souvisejí (viz níže). O jednotlivých žalobách pak soud rozhodl jednotlivými výroky tohoto rozsudku.
2. Včas podanou žalobou proti rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), se žalobkyně a) domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 17. 8. 2022, č. j. MV-116387-6/SO-2022 (dále jen „*napadené rozhodnutí I*“), a vrácení věci žalované k dalšímu řízení. Napadeným rozhodnutím I bylo rozhodnuto o žádosti žalobkyně a) o nové posouzení důvodů pro neudělení dočasné ochrany tak, že v případě žalobkyně a) je dán důvod pro neudělení dočasné ochrany podle § 4 odst. 1 zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace (dále jen „*Lex Ukrajina*“), ve spojení s § 56 odst. 1 písm. l) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o pobytu cizinců*“).
3. Včas podanou žalobou proti rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 a násl. s. ř. s. se žalobkyně b) domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 17. 8. 2022, č. j. MV-116378-7/SO-2022 (dále jen „*napadené rozhodnutí II*“), a vrácení věci žalované k dalšímu řízení. Napadeným rozhodnutím II bylo rozhodnuto o žádosti žalobkyně b) o nové posouzení důvodů pro neudělení dočasné ochrany tak, že v případě žalobkyně b) je dán důvod pro neudělení dočasné ochrany podle § 4 odst. 1 Lex Ukrajina ve spojení s § 56 odst. 1 písm. l) zákona o pobytu cizinců.
4. Včas podanou žalobou proti rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 a násl. s. ř. s. se žalobkyně c) domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 17. 8. 2022, č. j. MV-116392-

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

6/SO-2022 (dále jen „*napadené rozhodnutí III*“), a vrácení věci žalované k dalšímu řízení. Napadeným rozhodnutím III bylo rozhodnuto o žádosti žalobkyně c) o nové posouzení důvodů pro neudělení dočasné ochrany tak, že v případě žalobkyně c) je dán důvod pro neudělení dočasné ochrany podle § 4 odst. 1 Lex Ukrajina ve spojení s § 56 odst. 1 písm. l) zákona o pobytu cizinců.

5. Žalobkyně jsou státními příslušnicemi Ruské federace. Žalobkyně a) má povolen trvalý pobyt na Ukrajině. Žalobkyně b) a c) v řízení před správními orgány nedoložily povolení k trvalému pobytu na Ukrajině. Jedná se o matku a její dvě nezletilé dcery. V důsledku vojenské agrese Ruské federace směřující proti Ukrajině opustily žalobkyně ukrajinské území. Každá ze žalobkyň podala dne 11. 4. 2022 žádost o udělení dočasné ochrany. Nárok na udělení dočasné ochrany odvozovaly žalobkyně zejm. od udělení dočasné ochrany sestřenicí žalobkyně a), paní I. L., s níž na Ukrajině žily ve společné domácnosti, fungovaly jako rodina a byly na sobě existenčně závislé. Dále upozorňovaly na zastávání proukrajinských postojů a z nich plynoucí nemožnost odejít na území Ruské federace, skutečnost, že nezletilé žalobkyně pobývaly na Ukrajině po celou dobu dosavadního života a na skutečnost, že všechny žalobkyně požádaly o udělení ukrajinského státního občanství. Ministerstvem vnitra (dále jen „*Ministerstvo*“) nebylo žádné z těchto žádostí vyhověno [srov. informace Ministerstva o důvodech neudělení dočasné ochrany ze dne 20. 5. 2022, č. j. OAM-28479-9/DO-2022, ve vztahu k žalobkyni a), informace Ministerstva o důvodech neudělení dočasné ochrany ze dne 20. 5. 2022, č. j. OAM-28513-9/DO-2022, a informace Ministerstva o důvodech neudělení dočasné ochrany ze dne 20. 5. 2022, č. j. OAM-28505-9/DO-2022, ve vztahu k žalobkyni c)]. Dle Ministerstva nebylo v řízení prokázáno, že by některá z žalobkyň byla před odjezdem z Ukrajiny osobou závislou na občanu Ukrajiny, tedy na sestřenicí žalobkyně a), paní I. L.. Dále Ministerstvo neshledalo, že by v případě žalobkyň existovala hrozba skutečného nebezpečí ve smyslu § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců v případě jejich návratu do Ruské federace.
6. V podání ze dne 23. 5. 2022, adresovaném Ministerstvu, každá z žalobkyň poukázala na důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu § 52 zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o dočasné ochraně*“), které odůvodňují udělení dočasné ochrany cizinci. Tyto důvody hodné zvláštního zřetele žalobkyně spatřovaly v tom, že na Ukrajině žily se zmiňovanou sestřenicí žalobkyně a), paní L., a její dcerou M.. Vytvářely společně rodinu. Nezletilé žalobkyně a dcera paní I. L. vyrůstaly jako sourozenci. Bylo tedy zapotřebí toto rodinné společenství chránit i na území ČR. Dále důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení dočasné ochrany měly spočívat v tom, že žalobkyně a) se z důvodu, že zastává proukrajinské postoje a je jí známo páčání válečných zločinů vojsky Ruské federace na Ukrajině, nemůže vrátit do Ruské federace. Každá z žalobkyň následně dne 8. 6. 2022 podala k žalované žádost o nové posouzení důvodů neudělení dočasné ochrany. O těchto žádostech rozhodla žalovaná napadenými rozhodnutími.
7. Dle žalované žalobkyně a) neprokázala, že je občankou Ukrajiny. Žalobkyně a) byla příbuzná s paní I. L., již byla udělena dočasná ochrana. Nebyla však na paní L. při pobytu na Ukrajině závislá. V případě žalobkyně a) nebyly splněny ani důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení právě dočasné ochrany. Žalobkyně b) a c) neprokázaly, že by byly občankami Ukrajiny či že by měly na Ukrajině povolen trvalý pobyt. Dále v řízení před správními orgány nebylo zjištěno, že by péči o žalobkyně b) a c) a jejich výživu zajišťovala sestřenice žalobkyně a), paní L.. Žalobkyně a), tedy matka žalobkyň b) a c), nebyla při pobytu na Ukrajině závislá na paní L.. V řízení před správními orgány nebylo prokázáno,

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

že by žalobkyni a) hrozilo v případě jejího návratu do Ruské federace reálné nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení, případně takový trest. Pro posouzení žádosti žalobkyň b) a c) tato skutečnost navíc nebyla relevantní. Ani v případě žalobkyň b) a c) nebyly dle žalované splněny důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení práve dočasné ochrany. Dle žalované mohly všechny žalobkyně využít jiných institutů umožňujících cizincům legálně pobývat na území ČR.

8. Proti napadeným rozhodnutím I, II a III podaly žalobkyně následně své žaloby.
9. Usneseními ze dne 13. 10. 2022, č. j. 57 A 72/2022-49, a ze dne 20. 10. 2022, č. j. 57 A 73/2022-42, byly žaloby spojeny ke společnému projednání pod sp. zn. 57 A 71/2022.

II.

Žaloby

10. Vzhledem k tomu, že obsah jednotlivých žalob byl prakticky totožný, je na tomto místě reprodukován obsah všech tří žalob společně.
11. Žalobkyně dle svého tvrzení měly nárok na udělení dočasné ochrany dle rozhodnutí Rady EU č. 2022/382 (dále jen „*rozhodnutí Rady*“), případně z důvodů hodných zvláštního zřetele dle § 52 zákona o dočasné ochraně. Žalobkyně na Ukrajině žily společně s paní I. L. a její dcerou. Hospodařily společně. V současnosti jsou žalobkyně vyživovány paní I. L.. Umožnění realizace soukromého a rodinného života i osobám žijícím v atypických rodinách vyplývá z čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Z rozhodnutí Rady a k němu připojeným operačním pokynům vyplývá, že členské státy mají využívat jim svěřený prostor pro uvážení s co největším ohledem na humanitární hlediska a mají zohledňovat zájem dítěte. Domovem žalobkyň je Ukrajina. Zájmy dětí jsou proto jednoznačně spojeny s Ukrajinou. Žalobkyně požádaly o udělení ukrajinského státního občanství. Vyřízení jimi podaných žádostí brání probíhající válka. Jinak nejsou známy žádné indicie nasvědčující tomu, že by těmto žádostem nemělo být vyhověno. Žalobkyně se nemohou vrátit na území Ruské federace za trvalých a bezpečných podmínek. Žalobkyně a) poskytuje psychologickou pomoc přeživším obětem ruské agrese. Dozvídá se tak o válečných zločinech, jež vojáci Ruské federace páchají. V Ruské federaci hrozí žalobkyním rozštěpení jejich rodiny, šikana na školách, nucená převýchova a případné další postihy. Žalobkyni a) hrozí i trestněprávní postihy za její aktivity směřující proti ruské agresi. Jejich návrat do Ruska by byl v rozporu s čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.
12. Žalobkyně v žalobách rovněž navrhly paní I. L. jako osobu zúčastněnou na řízení.
13. Žalobkyně závěrem navrhly, aby soud zrušil napadené rozhodnutí I, II a III a vrátil jednotlivé věci žalované k dalšímu řízení. Rovněž se domáhaly přiznání odkladného účinku jimi podaným žalobám.

III.

Vyjádření žalované k žalobám

14. Žalovaná předložila soudu vyjádření k žalobám ze dne 30. 9. 2022, která byla všechna obsahově shodná. Proto bude na tomto místě reprodukován obsah všech tří vyjádření žalované.
15. Dle žalované je dočasná ochrana mimořádným institutem, jak vyplývá ze směrnice 2001/55/ES a rozhodnutí Rady. Právní řád ČR obsahuje standardní postupy pro situace, kdy se cizinec nemůže navrátit do domovské země v důsledku objektivních překážek.

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

Jedná se o vízum strpění a mezinárodní ochranu. Skutečnost, že žalobkyně nesplňují podmínky pro udělení dočasné ochrany, proto neznamená, že jsou nuceny navrátit se do země, již jsou občankami, když mohou využít posledně uvedených standardních institutů.

16. Žalovaná nemohla vycházet z toho, že jsou žalobkyně státními občankami Ukrajiny, neboť tyto o ukrajinské občanství prozatím pouze požádaly. Žalovaná rovněž zohlednila atypickou rodinnou situaci žalobkyň a vycházela z příbuzenského poměru mezi žalobkyní a paní I. L., ač tento nebyl řádně doložen. Zabývala se též závislostí žalobkyň na paní L. při pobytu na Ukrajině a zohlednila rovněž nejlepší zájem nezletilých žalobkyň, který však nelze vykládat tak, že žalobkyním přizná status, pro jehož udělení nesplňují podmínky, navíc v situaci, kdy právní předpisy umožňují řešit setrvání na území ČR. Žalovaná se rovněž zabývala potencialitou návratu žalobkyň do Ruské federace. Tvrzení o porušení čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod bylo třeba řádně doložit. Skutečnosti týkající se otce nezletilých žalobkyň nevedly žalovanou k zamítnutí žádostí těchto žalobkyň.
17. Závěrem žalovaná navrhl, aby soud žalobu zamítl.

IV.

Podání žalobkyň ze dne 22. 9. 2022

18. V obsahově totožných podáních ze dne 22. 9. 2022 všechny žalobkyně uvedly, že by v jejich věcech mělo být zohledněno vyhlášení částečné mobilizace v Ruské federaci a zpřísnění represí vůči odpůrcům války.

V.

Posouzení věci soudem

19. Soud o žalobě rozhodoval ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť s tím všichni účastníci řízení souhlasili (žalobkyně v podáních ze dne 22. 9. 2022, žalovaná ve vyjádřeních ze dne 12. 9. 2022 k návrhům žalobkyň na přiznání odkladného účinku žalobám).
20. V souladu s § 75 odst. 1 a 2 s. ř. s. vycházel soud při přezkoumání napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, a napadené rozhodnutí přezkoumal v mezích žalobních bodů uplatněných v žalobě, přičemž neshledal žádné vady napadeného rozhodnutí, k nimž by byl povinen přihlédnout z úřední povinnosti.
21. Žaloby jsou důvodné.
22. Soud předesílá, že žaloby žalobkyň shledal přípustné a odkazuje na relevantní pasáže výše citovaných usnesení o přiznání odkladného účinku žalobám, kde se přípustností žalob v souvislosti s námitkou žalované zabýval. Dále soud doplňuje, že i z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2019, č. j. 5 Azs 283/2018-29, bod 12, vyplývá, že žaloby žalobkyň byly přípustné: *„České vnitrostátní právo upravuje opravný prostředek proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení víza v § 180e zákona o pobytu cizinců a označuje jej jako žádost o nové posouzení důvodů neudělení víza. Tento opravný prostředek je považován za speciální typ řádného opravného prostředku, který vyústí v rozhodnutí správního orgánu o veřejném subjektivním právu cizince, tj. v rozhodnutí podle § 65 s. ř. s. (srov. rozsudek NSS ze dne 4. 7. 2013, čj. 1 Ans 9/2013-39, č. 2973/2014 Sb. NSS). Rozhodnutí o novém posouzení důvodů neudělení víza tak svou povahou splňuje vnitrostátní zákonné podmínky pro to, aby mohlo být podrobeno soudnímu přezkumu (nevztahují se na ně ani kompetenční výluky podle*

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

§ 70 s. ř. s.).“ Ač se ve věci projednávané Nejvyšším správním soudem jednalo o dlouhodobé vízum a v projednávané věci se jedná o neudělení dočasné ochrany, přičemž tyto dva instituty jsou zásadně odlišné, *ratio* citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu, a sice že podání žádosti o nové posouzení důvodů neudělení víza vyústí v rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 s. ř. s. a jako takové tedy podléhá soudnímu přezkumu, se uplatní i na institut dočasné ochrany v projednávané věci. K přípustnosti konkrétně žaloby proti rozhodnutí o žádosti o nové posouzení důvodů neudělení dočasné ochrany srov. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 7. 2022, č. j. 10 A 58/2022-25, body 24-26. Žaloby tedy byly přípustné.

23. Dále soud uvádí, že k rozhodnutí věci je v souladu s § 31 odst. 1 s. ř. s. povolán senát, neboť nejde o žádnou věc uvedenou v odst. 2 uvedeného ustanovení (srov. rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 25. 7. 2022, č. j. 59 A 45/2022-30, bod 19).
24. Žalobkyně v prvním okruhu žalobních námitek namítaly, že splňují podmínky dle čl. 2 odst. 2 a čl. 2 odst. 4 písm. c) rozhodnutí Rady. Proto měly nárok na udělení dočasné ochrany. Žalobkyně v této souvislosti odkázala i na sdělení Evropské komise – operační pokyny k provádění prováděcího rozhodnutí Rady. Případně žalobkyně splňovaly podmínku dle § 52 zákona o dočasné ochraně.
25. Rozhodnutí Rady navazuje na čl. 5 *Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími* (dále jen „směrnice“). Podle čl. 1 je účelem směrnice stanovit minimální normy pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob ze třetích zemí, které se nemohou vrátit do země původu, a přispět k rovnováze mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími.
26. Podle čl. 2 odst. 2 rozhodnutí Rady „[č]lenské státy použijí buď toto rozhodnutí, nebo odpovídající ochranu podle svého vnitrostátního práva, pokud jde o osoby bez státní příslušnosti a státní příslušníky třetích zemí jiných než Ukrajiny, kteří mohou prokázat, že oprávněně pobývali na Ukrajině před 24. únorem 2022 na základě platného povolení k trvalému pobytu vydaného v souladu s ukrajinskými právními předpisy, a kteří se nemohou vrátit za bezpečných a trvalých podmínek do své země nebo regionu původu.“
27. Podle čl. 2 odst. 4 písm. c) rozhodnutí Rady „[p]ro účely odst. 1 písm. c) se rodinnými příslušníky rozumějí následující osoby, pokud se již daná rodina zdržovala a pobývala na Ukrajině před 24. únorem 2022: jiní blízcí příbuzní, kteří v době okolností souvisejících s hromadným přílivem žili jako rodina a tvořili její součást a kteří byli v době důvodů souvisejících s hromadným přílivem vysídlených osob na osobě uvedené v odst. 1 písm. a) nebo b) zcela či z větší části závislí.“ Uvedené ustanovení rozhodnutí Rady bezprostředně navazuje na čl. 2 odst. 1 písm. c) rozhodnutí Rady, dle něhož, „[t]oto rozhodnutí se vztahuje na následující kategorie osob vysídlených z Ukrajiny dne 24. února 2022 nebo po tomto datu v důsledku vojenské invaze ruských ozbrojených sil, jež v uvedený den začala: rodinní příslušníci osob uvedených v písmenech a) a b).“ Konečně podle čl. 2 odst. 1 písm. a) a b) rozhodnutí Rady „[t]oto rozhodnutí se vztahuje na následující kategorie osob vysídlených z Ukrajiny dne 24. února 2022 nebo po tomto datu v důsledku vojenské invaze ruských ozbrojených sil, jež v uvedený den začala: [a)] ukrajinští státní příslušníci pobývající na Ukrajině před 24. únorem 2022; [b)] osoby bez státní příslušnosti a státní příslušníci třetích zemí jiných než Ukrajiny, kterým byla před 24. únorem 2022 poskytnuta mezinárodní ochrana nebo odpovídající

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

vnitrostátní ochrana na Ukrajině.“

28. Podle § 3 odst. 1 Lex Ukrajina „*Ministerstvo vnitra nebo Policie České republiky uděluje dočasnou ochranu cizincům, na které se povinně vztahuje rozhodnutí Rady.*“
29. Podle § 3 odst. 2 Lex Ukrajina „*Ministerstvo vnitra nebo Policie České republiky dále uděluje dočasnou ochranu cizinci, který doloží, že [a)] byl ke dni 24. února 2022 držitelem platného povolení k trvalému pobytu na území Ukrajiny a [b)] jeho vycestování do státu, jehož je státním občanem, nebo části jeho území, anebo v případě osoby bez státního občanství do státu nebo části jeho území jeho posledního trvalého bydliště před vstupem na území Ukrajiny, není možné z důvodu hrozby skutečného nebezpečí podle § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců na území České republiky.*“
30. Institut dočasné ochrany je svébytným institutem cizineckého práva vycházejícím ze směrnice, jehož užití je závislé na rozhodnutí Rady (srov. § 1 odst. 4 zákona o dočasné ochraně). K aktivaci institutu dočasné ochrany došlo historicky prvně právě na základě rozhodnutí Rady v reakci na ruskou vojenskou agresi vůči Ukrajině.
31. Z uvedené právní úpravy vyplývá, že rozhodnutí Rady se nevztahuje na všechny osoby splňující podmínky vymezené v čl. 2 odst. 2 rozhodnutí Rady. Je ponecháno na členských státech EU, zda na v čl. 2 odst. 2 rozhodnutí Rady vymezené osoby aplikují rozhodnutí Rady, nebo odpovídající ochranu podle vnitrostátního práva. Oproti tomu na osoby dle čl. 2 odst. 1 rozhodnutí Rady se toto rozhodnutí ve spojení se směrnicí obligatorně vztahuje. Jinak řečeno, i když osoba splňuje podmínky dle čl. 2 odst. 2 rozhodnutí Rady, nemusí jí být udělena dočasná ochrana dle rozhodnutí Rady ve spojení se směrnicí, nýbrž takové osobě může být udělena odpovídající ochrana dle vnitrostátního práva. Ještě jinak řečeno, z rozhodnutí Rady ve spojení se směrnicí nevyplyvá nárok na udělení dočasné ochrany pro osoby uvedené v čl. 2 odst. 2 rozhodnutí Rady.
32. Z § 3 odst. 1 Lex Ukrajina *a contrario* vyplývá, že dočasná ochrana se neuděluje cizincům, na které se povinně nevztahuje rozhodnutí Rady. Z tohoto obecného pravidla je stanovena výjimka v § 3 odst. 2 Lex Ukrajina, dle něhož se dočasná ochrana uděluje mj. cizincům, kteří byli ke dni 24. 2. 2022 držiteli platného povolení k trvalému pobytu na území Ukrajiny, a jejichž vycestování do státu, jehož jsou státními občany, nebo části jeho území, není možné z důvodu hrozby skutečného nebezpečí dle § 179 odst. 2 zákon o pobytu cizinců. Uvedené podmínky musejí být splněny kumulativně [arg. spojka „a“ mezi písm. a) a b) § 3 odst. 2 Lex Ukrajina].
33. Vnitrostátní právní úprava je tak zcela v souladu s rozhodnutím Rady ve spojení se směrnicí. Dočasná ochrana se poskytuje cizincům, na které se povinně vztahuje rozhodnutí Rady, tedy cizincům dle čl. 2 odst. 1 rozhodnutí Rady. Dále se poskytuje cizincům dle § 3 odst. 2 Lex Ukrajina. Vnitrostátní zákonodárce využil možnosti odchýlit se od čl. 2 odst. 2 rozhodnutí Rady. Podmínku pro udělení dočasné ochrany v podobě nemožného návratu do země nebo regionu původu cizince *za bezpečných a trvalých podmínek* podle čl. 2 odst. 2 rozhodnutí Rady nahradil podmínkou nemožnosti návratu z důvodu hrozby skutečného nebezpečí dle § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců, jímž je *navrácení v rozporu s článkem 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod*. Jinak řečeno, vnitrostátní úprava zakládá nárok na udělení dočasné ochrany, mimo osoby, na něž se povinně vztahuje rozhodnutí Rady, mj. těm osobám, které byly k 24. 2. 2022 držiteli platného povolení k trvalému pobytu na území Ukrajiny, a jejichž vycestování do státu, jehož jsou státním občanem, nebo části jeho území není možné z důvodu, že by bylo v rozporu s čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (právě na tuto úmluvu odkazuje

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

zákonodárce v § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců – srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 29. 3. 2021, č. j. 17 A 32/2021-30, bod 9).

34. Předně je třeba uvést, že žádná z žalobkyň není státní občankou Ukrajiny. Jsou státními občankami Ruské federace. Pouze v případě žalobkyně a) bylo v řízení doloženo, že v rozhodné době měla povolen trvalý pobyt na Ukrajině. Naproti tomu nezletilé žalobkyně b) a c) v řízení před správními orgány oprávnění trvalého pobytu na Ukrajině nedoložily, nicméně nebylo sporu o tom, že se na Ukrajině narodily a žily tam celý svůj dosavadní život až do okamžiku jejich nuceného odchodu v důsledku ruské vojenské agrese vůči Ukrajině. Žádná z žalobkyň netvrdila, že by jim byla před 24. 2. 2022 poskytnuta mezinárodní ochrana nebo odpovídající vnitrostátní ochrana na Ukrajině.
35. Ve vztahu k žalobkyním b) a c) je zřejmé, že tyto nesplňují podmínku dle čl. 2 odst. 2 rozhodnutí Rady, resp. § 3 odst. 2 Lex Ukrajina. Ani jedna z těchto žalobkyň totiž v řízení před správními orgány nedoložila, že by byla držitelkou povolení k trvalému pobytu na Ukrajině (srov. str. 11 napadeného rozhodnutí II a napadeného rozhodnutí III). Důkazní břemeno leželo v průběhu řízení před správními orgány na žalobkyních (obecně srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 21. 6. 2022, č. j. 57 A 12/2022-63, bod 48, a tam citovaná judikatura, či recentní rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2022, č. j. 2 Azs 190/2022-26, bod 14; konkrétně k prokázání povolení trvalého pobytu na Ukrajině pro potřeby řízení o žádosti o udělení dočasné ochrany srov. bod 12 preambule rozhodnutí Rady). Žalobkyně b) a c) tyto závěry správních orgánů nijak konkrétně nezpochybnily. Mimoběžnou byla žalobní argumentace žalobkyň b) a c) týkající se nesprávného posouzení možností těchto žalobkyň navrátit se do Ruské federace za bezpečných a trvalých podmínek, neboť vnitrostátní právní úprava tuto podmínku pro udělení dočasné ochrany nezná (viz výše). Navíc, i kdyby vnitrostátní právní úprava v § 3 odst. 2 Lex Ukrajina tuto podmínku znala (a nevycházela by z podmínky hrozby skutečného nebezpečí dle § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců), bylo by nutné její splnění za současného splnění držení platného povolení k trvalému pobytu na Ukrajině v rozhodné době. Podmínku platného trvalého pobytu ke dni 24. 2. 2022 však žalobkyně b) i c) nesplňovaly. Nesplnění podmínky trvalého pobytu na Ukrajině ke dni 24. 2. 2022 samo o sobě dostačovalo k neudělení dočasné ochrany žalobkyním b) a c).
36. Co se týče žalobkyně a), žalovaná dospěla k závěru, že tato sice je držitelkou povolení k trvalému pobytu na Ukrajině, nicméně není v jejím případě splněna podmínka skutečného nebezpečí ve smyslu § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců.
37. I v případě žalobkyně a) byla mimoběžná žalobní argumentace týkající se nesprávného posouzení možností této žalobkyně navrátit se do Ruské federace za bezpečných a trvalých podmínek, neboť vnitrostátní právní úprava tuto podmínku pro udělení dočasné ochrany nezná (viz výše). Důvodnou však byla žalobní argumentace, že správní orgány měly náležitě posoudit, zda žalobkyni a) v případě jejího vycestování na území Ruské federace hrozí skutečné nebezpečí dle § 3 odst. 2 písm. b) Lex Ukrajina ve spojení s § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců. Správní orgány totiž náležitě nezkoumaly, zda žalobkyni a) hrozí skutečné nebezpečí ve smyslu § 3 odst. 2 písm. b) Lex Ukrajina ve spojení s § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců.
38. Žalobkyně a) tvrdila, že jí v případě návratu na území Ruské federace hrozí nebezpečí, neboť jí hrozí postih, včetně postihu trestněprávního, za její aktivity směřující proti ruské agresi. V souvislosti s psychologickou pomocí, jíž poskytuje, se dozvídá o válečných zločinech. Navíc nadále nechce mít ruské občanství. Osoby spojené s Ukrajinou jsou v Rusku vnímány jako podezřelé a ohrožující bezpečnost státu. Proto jsou pošlapávána

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

jejich práva a lidská důstojnost. Žalobkyně odkázala na „protokol z výslechu na cizinecké policii“.

39. Nejprve soud k odkazu žalobkyně a) na blíže neurčený protokol o výslechu na cizinecké policii uvádí, že strohý a nekonkrétní odkaz v žalobě na argumentaci uvedenou v řízení před správními orgány není dostatečný, neboť „je zásadně třeba, aby žalobní body jako jednu z náležitostí žaloby [§ 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.] žalobce uvedl přímo v jejím textu (srov. rozsudek NSS z 28. 8. 2008, čj. 2 As 43/2005-79).“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2022, č. j. 8 Afs 84/2021-54, bod 19).
40. Žalobkyně a) již v průběhu správního řízení před Ministerstvem uváděla (srov. podání ze dne 11. 4. 2022 či ze dne 4. 5. 2022), že celý život prožila na Ukrajině, že na sociálních sítích kritizuje Rusko za jeho útočnou válku a zvěrstva, která ruští vojáci páchají na Ukrajině, za což ji v případě návratu do Ruska hrozí až deset let vězení, že podala žádost o vzdání se občanství Ruské federace, a že podala žádost o udělení státního občanství Ukrajiny nejen pro sebe, ale i pro své dcery, tedy nezletilé žalobkyně c) a d). Dále tvrdila, že poskytuje psychologickou pomoc, díky níž se dozvídá o spáchaných válečných zločinech. Žalobkyně a) rovněž doložila screenshoty příspěvků sdílených na sociální síti Facebook (srov. podání ze dne 13. 4. 2022).
41. Ministerstvo tato tvrzení žalobkyně a) reflektovalo na str. 5 a 6 informace o důvodech neudělení dočasné ochrany ze dne 20. 5. 2022, č. j. OAM-28479-9/DO-2022. Neshledalo je však důvodnými pro přiznání dočasné ochrany žalobkyni. Dle Ministerstva „*důvod pro udělení dočasné ochrany v případě nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu existuje pouze tam, kde nebezpečí reálné, skutečné a bezprostředně existující, nikoliv tam, kde nastat nemusí nebo může nastat jedině v případě přidružení z jiných okolností či v souvislosti s neočekávanými situacemi případně při výskytu skutečností, které nelze dopředu předjímat*“. Ministerstvo dále uvedlo, že žalobkyně a) netvrdila, že by byla politickou aktivistkou či své názory prezentovala veřejně (prezentovala je pouze soukromě na sociální síti). Dle Ministerstva žalobkyně a) příliš akcentovala krajní možnost potenciálně nastanuvšího scénáře, a sice že jí za její příspěvky na sociálních sítích může hrozit trestní stíhání, které navíc dle Ministerstva nelze ztotožnit s nebezpečím nelidského či krutého zacházení.
42. Žalovaná v napadeném rozhodnutí I vycházela z posouzení věci tak, jak bylo provedeno Ministerstvem (srov. str. 11 napadeného rozhodnutí I). Dále žalovaná na str. 11 a 12 napadeného rozhodnutí uvedla, že „*se v daném případě jedná o řízení o žádosti, které je vedeno zásadou dispoziční. Bylo tedy zejména na žadatelce, aby svá tvrzení doložila či podpořila konkrétními podklady. Ostatně i z čl. 12 preambule Prováděcího Rozhodnutí Rady plyne, že „osoby, které chtějí této ochrany využít, by měly být schopny splnění těchto kritérií způsobilosti prokázat tím, že příslušným orgánům v dotčeném členském státě předloží relevantní dokumenty*“. Žadatelka však k žádosti o nové posouzení důvodů neudělení dočasné ochrany, kromě již výše uvedených tvrzení, předložila pouze kopie příspěvků, které prezentovala na sociálních sítích a odkaz na reportáž ČT 1, kde prezentovala svůj příběh. Dále je v přiloženém prohlášení otce nezletilých dcer žadatelky uvedeno, že je přesvědčen o tom, že by žadatelka v případě návratu do Ruské federace čelila za své názory postihu. Komise je i přes doložená prohlášení i odkaz na reportáž ČT 1 nucena konstatovat, že splnění druhé podmínky žadatelka opírá toliko o svá tvrzení a prohlášení otce svých dcer, která však postrádají konkrétní fakta. Z příspěvků žadatelky zveřejněných na Facebooku nelze bez dalšího dovodit, že by žadatelce v případě návratu do Ruské federace hrozilo mučení, nelidské či ponižující zacházení anebo trest. Z podání žadatelky nelze v daném případě dospět k závěru, že by její obavy z hrozícího trestního

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

stíhání byly čímkoliv podloženy či opodstatněny a bylo je tak možné považovat za skutečnou hrozbu. Odkaz na reportáž ČT 1, kdy se žadatelka rozhodla svůj příběh medializovat, konkrétně pak skutečnost, že jí nebyla udělena dočasná ochrana, nepovažuje Komise za relevantní skutečnost, která by mohla vést k závěru o existenci reálné hrozby v případě jejího návratu do Ruské federace. Prohlášení otce dcer žadatelky je vyjádřením jeho názoru.“ Dále žalovaná uvedla, že žalobkyně a) není žádnou z osob ve specifickém postavení (např. novinářka či lidskoprávní aktivistka), kterým na území Ruské federace hrozí pronásledování, stíhání či uvěznění za projev názoru (zde žalovaná odkázala na hodnotící zprávu o dodržování lidských práv v Ruské federaci za rok 2022 zpracovanou organizací Human Rights Watch). Žalovaná se rovněž zabývala trestněprávní úpravou v Rusku a dospěla k závěru, že „prosté sdělení, že žadatelka odsuzuje stávající ruské představitele a prezentuje proukrajinské názory včetně takové prezentace na sociálních sítích nebo vystoupení v reportáži ČT 1, nemůže vést k závěru, že žadatelce v Ruské federaci skutečně hrozí z uvedených důvodů reálné riziko mučení, ponižujícího či nelidského zacházení anebo trestu. Žadatelka ve svém podání své aktivity blíže nespecifikovala, neuvedla tedy takové skutečnosti, ze kterých by bylo možné vyvodit závěr o skutečné hrozbě, které by mohla být žadatelka v Ruské federaci vystavena.“

43. Žalované lze částečně přisvědčit, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v řízení ovládaném dispoziční zásadou. Nicméně i řízení založená na dispoziční zásadě jsou ovládána zásadou materiální pravdy dle § 3 správního řádu (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2022, č. j. 7 Azs 405/2021-34, bod 15; či ze dne 9. 9. 2022, č. j. 2 Azs 190/2022-26, bod 14). Správní orgány však na dodržení zásady materiální pravdy rezignovaly. Žalobkyně a) v průběhu správního řízení předložila správním orgánům tvrzení podložená důkazními prostředky, která nebyla zjevně nezpůsobilá založit domněnku, že s žalobkyní a) bude v případě jejího návratu na území Ruské federace zacházeno v rozporu s čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Z tvrzení žalobkyně a) bylo zřejmé, že tato v rusko-ukrajinském konfliktu zastává ukrajinskou pozici. Dále žalobkyně a) měla poskytovat psychologickou pomoc osobám, od nichž se dozvídala o činech, které v tomto konfliktu páchají ruští vojáci. Žalobkyně a) se rovněž vzdala ruského občanství a požádala o občanství ukrajinské. Vzhledem k aktuálním zahraničněpolitickým postojům Ruské federace a jejím vnitropolitickým poměrům byl závěr správních orgánů, že z těchto, žalobkyní tvrzených, skutečností nelze dovodit závěr u skutečné hrozby zacházení s žalobkyní a) v rozporu s čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod předčasné. Pokud žalobkyně správním orgánům předložila plausibilní tvrzení podložená několika důkazy o tom, že v Rusku bude vystavena zacházení rozpornému s čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, bylo v souladu s § 3 správního řádu povinností správních orgánů náležitě zjistit, zda jsou tato tvrzení v případě žalobkyně a) důvodná či nikoliv. Ve vztahu k posouzení, zda žalobkyni hrozilo zacházení rozporné s čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, tak mohlo být např. významné, jakým lidem a v jakém počtu poskytuje žalobkyně a) psychologickou pomoc. Dále bylo významným tvrzením otce nezletilých žalobkyň b) a c), pobývajících v Moskvě, který vyjádřil přesvědčení, že by žalobkyni a) v případě jejího návratu na území Ruské federace hrozil za zastávání proukrajinské pozice postih.
44. Soud netvrdí, že výše rekapitulované skutečnosti svědčí o tom, že by žalobkyně a) byla v případě jejího návratu na území Ruské federace vystavena zacházení rozpornému s čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Soud pouze vytyká správním orgánům, že tuto skutečnost náležitě neobjasnily s ohledem na žalobkyní předložená, logicky myslitelná tvrzení, že takovému zacházení vystavena bude. Správní orgány se

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

nemohou ani v řízení o žádostech „*schovávat*“ za dispoziční zásadu a opomenout svou povinnost zjistit skutkový stav věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti v souladu s § 3 správního řádu, natož v případě, kdy je ve hře ohrožení základního práva žadatele, navíc základního práva, které je jednou ze stěžejních hodnot demokratické společnosti (srov. bod 81 rozsudku velkého senátu ESLP ve věci *Bouyid proti Belgii* ze dne 28. 9. 2015, č. 23380/09: „*Article 3 of the Convention enshrines one of the most fundamental values of democratic societies (see, among other authorities, Selmouni v. France [GC], no. 25803/94, § 95, ECHR 1999-V; Labita v. Italy [GC], no. 26772/95, § 119, ECHR 2000-IV; Gäfgen v. Germany [GC], no. 22978/05, § 87, ECHR 2010; El-Masri v. the former Yugoslav Republic of Macedonia [GC], no. 39630/09, § 195, ECHR 2012; and Mocanu and Others v. Romania [GC], nos. 10865/09 and 2 others, § 315, ECHR 2014)*“. Tak v projednávané věci správní orgány žalobkyni a) v průběhu celého správního řízení nejenže nevyzvaly (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2019, č. j. 1 Azs 181/2018-29, bod 20) k předložení důkazů na podporu žalobkyniných tvrzení o tom, že bude v Rusku vystavena zacházení rozpornému s čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, když dospěly k závěru, že prozatím předložené důkazy nebyly pro žalobkyni a) tvrzený závěr dostatečné, ale neprovedly ani žalobkyni a) navržený výslech paní I. L., která vzhledem k tomu, že na Ukrajině žila s žalobkyněmi a), b) i c), mohla správním orgánům objasnit skutečnosti týkající se aktivit žalobkyně a) na Ukrajině, aby následně správní orgány mohly tyto skutečnosti kvalifikovaně zhodnotit a posoudit, zda žalobkyni v případě jejího vycestování na území Ruské federace skutečně hrozí zacházení rozporné s čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Takto však správní orgány nepostupovaly, a zatížily tak napadené rozhodnutí vadou nedostatečně zjištěného skutkového stavu ve smyslu § 3 správního řádu.

45. Co se týče posouzení nároku žalobkyň na udělení dočasné ochrany na základě čl. 2 odst. 1 písm. c) rozhodnutí Rady, uvádí soud následující.
46. Podle čl. 2 odst. 1 písm. c) rozhodnutí Rady se toto rozhodnutí vztahuje i na rodinné příslušníky osob uvedených v čl. 2 odst. 1 písm. a) a b) rozhodnutí Rady, tedy mj. na rodinné příslušníky ukrajinských státních příslušníků pobývajících na Ukrajině před 24. 2. 2022, přičemž dle čl. 2 odst. 4 rozhodnutí Rady se za rodinného příslušníka ve smyslu čl. 2 odst. 1 písm. c) rozhodnutí Rady považuje a) manžel nebo manželka osoby uvedené v odst. 1 písm. a) nebo b) nebo její druh nebo družka, se kterým (kterou) žije v trvalém vztahu, v případě, že platné právní předpisy nebo praxe dotčeného členského státu přistupují k nesezdaným párům obdobně jako k párům sezdaným v rámci jeho vnitrostátního cizineckého práva; b) nezletilé svobodné děti osoby uvedené v odst. 1 písm. a) nebo b) nebo nezletilé svobodné děti jejího manžela nebo manželky bez ohledu na to, zda se jedná o manželské, nemanželské či osvojené děti; c) jiní blízcí příbuzní, kteří v době okolností souvisejících s hromadným přílivem žili jako rodina a tvořili její součást a kteří byli v době důvodů souvisejících s hromadným přílivem vysídlených osob na osobě uvedené v odst. 1 písm. a) nebo b) zcela či z větší části závislí.
47. Aby bylo přiznání dočasné ochrany na základě čl. 2 odst. 1 písm. c) rozhodnutí Rady ve spojení s jeho čl. 2 odst. 4 důvodné, musí být osoba žádající o dočasnou ochranu mj. rodinným příslušníkem občana Ukrajiny. Žádná z žalobkyň v žalobě konkrétně neuvedla, jakým rodinným příslušníkem [tedy zda ve smyslu čl. 2 odst. 4 písm. c), nebo b), nebo c) rozhodnutí Rady] občana Ukrajiny jsou.
48. Žalovaná vycházela z toho, že žalobkyně a) je jinou blízkou příbuznou občana Ukrajiny podle čl. 2 odst. 4 písm. c) rozhodnutí Rady (srov. str. 9 napadeného rozhodnutí I: „*Komise*

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

tedy vychází ze skutečnosti, že žadatelka a paní I. L. jsou příbuzné.“) Žalobkyně b) a c) žalovaná nepovažovala za jiné blízké příbuzné občana Ukrajiny ve smyslu čl. 2 odst. 4 písm. c) rozhodnutí Rady (srov. str. 9 napadeného rozhodnutí II a III: „Komise na základě všech zjištěných skutečností dospěla k závěru, že žádnému ze zákonných zástupců žadatelky nebyla dočasná ochrana udělena. Žadatelka v řízení nedoložila žádné další rodinné vazby, které by byly relevantní pro posouzení její žádosti o dočasnou ochranu jako rodinného příslušníka držitele dočasné ochrany.“). Žalobkyně b) a c) v podaných žalobách netvrdily, že by takovým jiným blízkým příbuzným byly. Již z tohoto důvodu nemohla být důvodnou jejich argumentace týkající se jejich emoční a materiální závislosti na paní I. L. a její dceři. Podmínky obsažené v čl. 2 odst. 4 písm. c) rozhodnutí Rady je totiž nutno splnit kumulativně.

49. Stran žalobkyně a) žalovaná posuzovala její závislost na paní I. L. při jejich pobytu na Ukrajině. Žalovaná vycházela z toho, že závislost osoby na rodinném příslušníkovi je třeba vykládat tak, že *„se jedná o objektivní příčiny znemožňující či značně omezující samostatnou existenci dospělé osoby, kdy bez pomoci rodinného příslušníka objektivně není schopna se o sebe postarat. Toto hledisko může být jak zdravotní, tak i materiální.“* (srov. str. 9 a 10 napadeného rozhodnutí I). Samotnou závislost žalobkyně a) na paní I. L. žalovaná posuzovala na str. 10 napadeného rozhodnutí I a dovodila, že žalobkyně a) nebyla osobou závislou na paní L.. Soud se s tímto posouzením věci žalovanou ztotožnil. Žalovaná správně posuzovala stav závislosti k okamžiku, kdy nastaly důvody související s hromadným přílivem vysídlených osob dle čl. 2 odst. 4 písm. c) rozhodnutí Rady. Řečeno jinak, významným bylo posouzení stavu závislosti těchto osob při jejich pobytu na Ukrajině, nikoliv při jejich pobytu v ČR po odchodu z Ukrajiny. Proto byla nedůvodná dílčí žalobní námitka, že všechny žalobkyně jsou *dnes* živeny paní L.. Ke stavu závislosti žalobkyně a) na paní L. při pobytu na Ukrajině žalobkyně uvedla toliko to, že na Ukrajině žily jako rodina, byly na sobě emočně závislé a společně hospodařily. Tato tvrzení však byla natolik obecná a nekonkrétní, že z nich nijak nevyplývala skutečná závislost žalobkyně a) na paní L., to navíc ve světle ostatní okolností případu [žalobkyně a) na Ukrajině vlastnila byt a auto, byla zaměstnaná, netvrdila, že by trpěla zdravotními obtížemi atp.]. Soud tedy nepřisvědčil žalobkyním ani v tomto okruhu žalobních námitek.
50. Soud se však neztotožnil s posouzením žalované, že v případě žalobkyň nejsou naplněny jiné okolnosti hodné zvláštního zřetele pro udělení dočasné ochrany ve smyslu § 52 zákona o dočasné ochraně.
51. Podle § 52 zákona o dočasné ochraně *„[o]sobě blízké cizince požívajícího dočasné ochrany, která není uvedena v § 51 odst. 2, může být uděleno z důvodu hodného zvláštního zřetele oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany, za předpokladu, že spolu trvale žili v době, kdy došlo k událostem vedoucím k hromadnému přílivu vysídlených osob na území.“*
52. Ustanovení § 52 zákona o dočasné ochraně se užije i na dočasnou ochranu dle Lex Ukrajina [srov. § 4 odst. 2 písm. a) Lex Ukrajina *a contrario*].
53. Správní orgány vycházely z toho, že mezi žalobkyněmi a paní I. L. a její dcerou je blízký vztah. Správní orgány tedy považovaly žalobkyně za osoby blízké cizince požívajícího dočasné ochrany ve smyslu § 52 zákona o dočasné ochraně, konkrétně osoby blízké paní L.. Zároveň vycházely z toho, že žalobkyně žily s paní L. a její dcerou v době, kdy z Ukrajiny odešly v důsledku vojenského konfliktu [srov. str. 7 informace Ministerstva o důvodech neudělení dočasné ochrany ze dne 20. 5. 2022, č. j. OAM-28479-9/DO-2022, ve vztahu k žalobkyni a), str. 7 informace Ministerstva o důvodech neudělení dočasné ochrany ze dne 20. 5. 2022, č. j. OAM-28513-9/DO-2022, a str. 7 informace Ministerstva o

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

důvodech neudělení dočasné ochrany ze dne 20. 5. 2022, č. j. OAM-28505-9/DO-2022, ve vztahu k žalobkyni c); a str. 12 napadeného rozhodnutí I, II a III]. Dle správních orgánů však skutkové okolnosti případů žalobkyň nenaplnovaly důvody hodné zvláštního zřetele, pro něž by bylo lze žalobkyním dočasnou ochranu udělit.

54. Správní orgány důvody zvláštního zřetele hodné ve smyslu § 52 zákona o dočasné ochraně vyložily tak, že se musí jednat o důvody výjimečné a natolik závažné, že naléhavě vyžadují řešení pobytové situace cizince na území právě udělením dočasné ochrany tak, že by pro něj jiný institut nemohl být dostačující; musí se jednat o specifické a výjimečné důvody [srov. str. 7 informace Ministerstva o důvodech neudělení dočasné ochrany ze dne 20. 5. 2022, č. j. OAM-28479-9/DO-2022, ve vztahu k žalobkyni a), str. 7 informace Ministerstva o důvodech neudělení dočasné ochrany ze dne 20. 5. 2022, č. j. OAM-28513-9/DO-2022, a str. 7 informace Ministerstva o důvodech neudělení dočasné ochrany ze dne 20. 5. 2022, č. j. OAM-28505-9/DO-2022, ve vztahu k žalobkyni c); a str. 12 napadeného rozhodnutí I, II a III]. Žalobkyní tvrzené důvody spočívající ve způsobu vedení jejího rodinného života takovými důvody nebyly, neboť unijní i české právní předpisy definovaly rodinné příslušníky, kteří měli nárok na dočasnou ochranu za účelem zachování jednoty rodiny. Zvláštním důvodem pro udělení dočasné ochrany nebyl ani zájem na zachování vazeb mezi nezletilými, neboť nebylo vyloučeno, aby žalobkyně žádaly o jiný pobytový titul. Soud se s takovým posouzením věci žalovanou neztotožnil.
55. Důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu § 52 zákona o dočasné ochraně jsou neurčitým právním pojmem. „[N]eurčité právní pojmy zahrnují jevy nebo skutečnosti, které nelze zcela přesně právně definovat. Jejich obsah, rozsah a aplikace se může v závislosti na konkrétních okolnostech měnit. Zákonodárce tímto způsobem vytváří příslušným orgánům prostor k tomu, aby zhodnotily, zda konkrétní situace pod neurčitý právní pojem spadá, či nikoliv. U neurčitých právních pojmů se zajisté také vyskytuje určitá míra „uvážení“ správního orgánu, ta se ovšem zaměřuje na skutkovou podstatu a její vyhodnocení. Výsledkem je pak závěr, který nemá alternativu.“ (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2014, č. j. 8 As 37/2011-154, publ. pod č. 3073/2014 Sb. NSS, bod 15). Konkrétně k výkladu *jiných důvodů hodných zvláštního zřetele* judikoval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 9. 9. 2022, č. j. 2 Azs 190/2022-26, bod 12, následující: „Udělení povolení k trvalému pobytu podle citovaných ustanovení předpokládá výklad neurčitých právních pojmů humanitární důvody, resp. jiné důvody hodné zvláštního zřetele. Neurčitými právními pojmy, jejich výkladem a soudním přezkumem se Nejvyšší správní soud opakovaně zabýval. Při výkladu neurčitého právního pojmu se správní orgán musí zabývat konkrétní skutkovou podstatou a okolnostmi případu. Sám přitom musí alespoň rámcově obsah a význam užitého neurčitého pojmu objasnit, respektive zhodnotit, zda lze posuzovanou věc zařadit do rámce vytvořeného rozsahem neurčitého pojmu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2005, č. j. 5 Afs 151/2004 - 73, č. 701/2005 Sb. NSS). Na rozdíl od omezeného soudního přezkumu správního uvážení jsou však výklad neurčitého právního pojmu a jeho aplikace na konkrétní skutkový stav plně a meritorně přezkoumatelné soudem (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 1. 2015, č. j. 1 Azs 200/2014 - 27, č. 3200/2015 Sb. NSS, zakládající se na usnesení rozšířeného senátu ze dne 22. 4. 2014, č. j. 8 As 37/2011 - 154, č. 3073/2014 Sb. NSS, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 7. 2022, č. j. 2 Azs 130/2022 - 35).“ Z uvedeného vyplývá další významný závěr pro projednávanou věc, a sice že výklad neurčitých právních pojmů, provedený správními orgány, plně podléhá soudní kognici.
56. Zákonodárce prostřednictvím užívání neurčitých právních pojmů umožňuje správním orgánům flexibilně reagovat na široké spektrum možných situací (srov. rozsudek

Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 1. 2017, č. j. 9 Azs 288/2016-30, bod 34), které by nebylo možné bez jejich využití normativně zachytit a postihnout.

57. Právní norma obsažená v § 52 zákona o dočasné ochraně v sobě kombinuje neurčitý právní pojem a správní uvážení (dočasná ochrana dle tohoto ustanovení *může* být cizinci udělena). V projednávané věci byl spor v oblasti výkladu neurčitého právního pojmu *důvodů zvláštního zřetele hodných*, nikoliv v oblasti správního uvážení.
58. Soud dospěl k závěru, že z v řízení před správními orgány vyplynuvší individuální okolnosti životů žalobkyň naplňují důvody hodné zvláštního zřetele. Žalobkyně a) je matkou nezletilých žalobkyň b) a c). Nebylo sporu, že tyto na Ukrajině žily dlouhodobě společně. Rovněž nebylo sporu, že žily s paní I. L., která byla v příbuzenském poměru k žalobkyni a), a její dcerou M.. Žalobkyně s paní L. s její dcerou vedly společnou domácnost a společně hospodařily. Správní orgány nezpochybnily ani emoční vazbu mezi nezletilými žalobkyněmi, dcerou paní L. M. a paní L. samotnou.
59. Předně je třeba zdůraznit, že skutečnost, zda skutkové okolnosti projednávaného případu naplňovaly důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu § 52 zákona o dočasné ochraně, bylo třeba vzhledem k věku žalobkyň b) a c) hodnotit optikou nejlepšího zájmu dítěte. Nejlepší zájem žalobkyň b) a c) musel být předním hlediskem při posouzení věci jak správními orgány, tak zdejším soudem (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2022, č. j. 2 Azs 190/2022-26, bod 26, rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Strand Lobben a ostatní proti Norsku* ze dne 10. 9. 2019, č. 37283/13, bod 204). Interpretace neurčitého právního pojmu důvodů hodných zvláštního zřetele měla být správními orgány provedena tak, aby co nejefektivněji naplnila a podporovala nejlepší zájem nezletilých žalobkyň (srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 28. 7. 2022, sp. zn. II. ÚS 395/22, bod 21).
60. Soud shledal, že z výše uvedených skutečností, zjištěných v průběhu řízení před správními orgány, týkajících se způsobu života žalobkyň a paní L. s její dcerou, vyplývá, že mezi žalobkyněmi a paní L. a její dcerou vznikl vztah mající kvality rodinného života. Správní orgány nezpochybnily, že uvedené osoby spolu žily, tvořily domácnost a byl, resp. stále je mezi nimi úzký emoční vztah. Existence rodiny se nevyčerpává formálními vazbami mezi jednotlivými osobami (např. příbuzenství či uzavření manželství), ale je otázkou faktickou, závisící na skutečné existenci úzkých osobních vazeb (srov. rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *K. a T. proti Finsku*, č. stížnosti 25702/94, bod 150). Rodina tak může vzniknout i *de facto*, pokud okolnosti soužití nasvědčují stálosti svazku jednotlivých osob (srov. rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Paradiso a Campanelli proti Itálii* ze dne 24. 1. 2017, č. stížnosti 25358/12, bod 140, a tam citovaná judikatura). Správní orgány nezpochybnily, že žalobkyně a paní I. L. a její dcera spolu dlouhodobě žijí v jedné domácnosti a je mezi nimi silný emocionální vztah. Navíc žalobkyně a) a paní L. jsou i příbuzné.
61. Pokud tedy soud projednávaný případ hodnotil optikou nejlepšího zájmu dítěte a zohlednil způsob vedení života žalobkyň s paní L. a její dcerou, nemohl než dospět k závěru, že tyto okolnosti ve svém souhrnu naplňují důvody hodné zvláštního zřetele ve smyslu § 52 zákona o dočasné ochraně. Žalobkyně, paní L. a její dcera na Ukrajině žily ve společenství osob, které bylo lze považovat za rodinu, a bylo v nejlepším zájmu nezletilých žalobkyň b) a c), aby toto společné soužití mohlo pokračovat i na území ČR. Soud rovněž přihlédl i k bodu 11 preambule k rozhodnutí Rady, dle něhož „je důležité zachovat celistvost rodin a zabránit rozdílnému postavení členů téže rodiny“. Jak je uvedeno výše, za rodinu nelze považovat výhradně společenství osob příbuzných či žijících v manželství.

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

62. Žalovaná uvedla, že k zachování jednoty rodiny směřuje čl. 2 odst. 4 písm. c) rozhodnutí Rady. Toto ustanovení ale není schopno postihnout všechny v úvahu připadající sociální tvary rodiny (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 20/15, bod 22: „[...] *pod definici rodinného života dle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "evropská Úmluva") spadají i faktické vztahy mezi osobami, které jsou dlouhodobé a stálé, aniž by formálně šlo o vztahy příbuzenské nebo o manželství či o vztahy formálně státem uznané.*“), neboť pamatuje pouze na jiné blízké příbuzné a navíc vychází z podmínky závislosti jiných blízkých příbuzných na osobách uvedených v čl. 2 odst. 1 písm. a) a b) rozhodnutí Rady. Znakem charakterizujícím rodinné soužití však nemusí být ve všech případech vzájemná závislost jednotlivých členů rodiny.
63. Pokud žalovaná na str. 13 napadeného rozhodnutí I, II i III uvedla, že „[n]esplnění zákonných podmínek pro udělení dočasné ochrany pak nelze považovat za zřetelehodný důvod pro její udělení“, v obecné rovině se s tímto lze ztotožnit. Nicméně užití neurčitého právního pojmu v § 52 zákona o dočasné ochraně směřuje k tomu, aby dočasná ochrana mohla být cizinci udělena i tehdy, když nesplňuje obecné podmínky pro její udělení (tedy např. podmínky dle § 51 zákona o dočasné ochraně ve spojení s § 3 Lex Ukrajina). Jinak řečeno, i když cizinec nesplňuje obecné podmínky pro udělení dočasné ochrany, ale je osobou blízkou cizince požívajícího dočasné ochrany a s tímto cizincem trvale žil v době, kdy došlo k událostem vedoucím k hromadnému přílivu vysídlených osob na území, může mu být z důvodů hodných zvláštního zřetele udělena dočasná ochrana. Ustanovení § 52 zákona o dočasné ochraně tak zjevně směřuje k tomu, aby dočasnou ochranu mohli obdržet i cizinci nesplňující obecné podmínky pro její udělení. Je tedy projevem uvědomění zákonodárce, že obecným vymezením podmínek pro udělení dočasné ochrany nemůže postihnout všechny ve skutkové realitě nastanuvší situace.
64. Pokud žalovaná opakovaně zdůrazňovala, že důvody hodné zvláštního zřetele se musí vztahovat *právě* k udělení dočasné ochrany a dočasnou ochranu nelze z těchto důvodů udělit, pokud může cizinec požádat o jiný pobytový titul, neztotožnil se soud ani s tímto právním názorem. Tento právní názor byl jednak nepřezkoumatelný, neboť jej žalovaná nepodpořila žádnými bližšími úvahami a ani neuvedla odkaz na žádné zákonné ustanovení, případně ustanovení unijního práva, z něhož by tato podmínka vyplývala. Zároveň jej soud shledal i nesprávným. Zákonodárce totiž § 52 zákona o dočasné ochraně nekoncepoval způsobem, jímž jej žalovaná vyložila. Nevyplývá z něj, ani z jiných ustanovení zákona o dočasné ochraně, případně Lex Ukrajina či unijních předpisů, žalovanou dotvořená podmínka subsidiarity, tedy že cizinci nelze udělit dočasnou ochranu z důvodů hodných zvláštního zřetele, pokud může cizinec požádat o jiný pobytový titul, resp. že důvody hodné zvláštního zřetele nejsou splněny v případě, kdy cizinec může žádat o jiný pobytový titul. Naopak, pokud individuální okolnosti cizincova života naplňují skutkovou podstatu důvodů hodných zvláštního zřetele, a zároveň jsou splněny i ostatní podmínky vymezené v § 52 zákona o dočasné ochraně, je třeba se zabývat dále tím, zda lze cizinci dočasnou ochranu uložit.
65. Konečně k opakovanému poukazu žalované na jiné pobytové tituly (mezinárodní ochrana či vízum za účelem strpění), o něž by žalobkyně mohly žádat, soud uvádí, že z žádných skutečností zjištěných v projednávané věci nevyplývá, že by některý z těchto pobytových titulů byl žalobkyním s jistotou udělen.
66. Pouze pro úplnost pak soud dodává, že otázka bydliště otce nezletilých žalobkyň b) a c) nebyla součástí nosných důvodů napadených rozhodnutí I, II a III. Proto se jí soud nezabýval.

67. Na právním posouzení věci zdejší soud nemohlo ničeho změnit ani doplnění vyjádření žalované ze dne 10. 10. 2022, z něhož vyplývá, že všem žalobkyním bylo k jejich žádostem dne 7. 10. 2022 uděleno Ministerstvem vízum za účelem strpění dle § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců. Soud totiž při posouzení věci vycházel v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s. ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadených rozhodnutí. V této době nebylo žádné z žalobkyň předmětné vízum uděleno. Zároveň byla tato skutečnost pro posouzení práva žalobkyň na udělení dočasné ochrany nevýznamná.
68. K návrhu žalobkyň, aby paní I. L. v projednávané věci vystupovala jako osoba zúčastněná na řízení, soud uvádí, že přípisem ze dne 12. 9. 2022, č. j. 57 A 72/2022-19, paní I. L., vyrozuměl o probíhající řízení a vyzval ji k uplatnění práv osoby zúčastněné na řízení. Tento přípis se však soudu vrátil z důvodu, že na doručovací adrese paní I. L. neměla schránku (soud tento přípis doručoval paní I. L. na adresu uvedenou v informačním systému evidence cizinců, která odpovídala žalobkyním uvedené adrese). Následně soud přípis doručil paní I. L. postupem dle § 50 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), ve spojení s § 42 odst. 5 s. ř. s, jeho vyvěšením na úřední desce soudu. V soudem stanovené lhůtě pak paní I. L. práva osoby zúčastněné na řízení vůči soudu neuplatnila. Soud s ní proto nejednal jako s osobou zúčastněnou na řízení.
69. Vzhledem k výše uvedenému soud shledal, že žalovaná nesprávně interpretovala neurčitý právní pojem *důvodů hodných zvláštního zřetele* ve smyslu § 52 zákona o dočasné ochraně. Stejně tak žalovaná pochybila při zjišťování skutkového stavu stran toho, zda žalobkyni a) hrozí v případě jejího vycestování do Ruska skutečné nebezpečí ve smyslu § 3 odst. 2 písm. b) Lex Ukrajina ve spojení s § 179 odst. 2 zákona o pobytu cizinců, když skutková zjištění správních orgánů vztahující se k posouzení této otázky byla nedostatečná. Proto soud napadená rozhodnutí I, II i III zrušil jako nezákonná podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a podle § 78 odst. 4 s. ř. s. vrátil věci žalované k dalšímu řízení. V dalším řízení je žalovaná vázána právním názorem soudu vysloveným v tomto rozsudku (srov. § 78 odst. 5 s. ř. s.).

VI.

Náklady řízení

70. Výroky IV., V. a VI. tohoto rozsudku soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. přiznal procesně úspěšným žalobkyním právo na náhradu nákladů řízení proti procesně neúspěšné žalované.
71. Celkové žalobkyni a) účelně vynaložené náklady řízení ve výši 8 228 Kč sestávaly z částky 6 200 Kč jako odměny advokáta za dva úkony právní služby dle § 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu po 3 100 Kč (převzetí a příprava zastoupení a podání žaloby), dvou paušálních částek jako náhrad hotových výdajů po 300 Kč dle § 13 odst. 1 a 3 advokátního tarifu, to vše zvýšené o DPH ve výši 21 % v částce 1 428 Kč. Ke splnění povinnosti nahradit náklady řízení bylo žalované určeno platební místo podle § 149 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s., a stanovena přiměřená lhůta podle § 160 odst. 1 části věty za středníkem o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s., s přihlédnutím k možnostem žalované tuto platbu realizovat.
72. Celkové žalobkyni b) účelně vynaložené náklady řízení ve výši 8 228 Kč sestávaly z částky 6 200 Kč jako odměny advokáta za dva úkony právní služby dle § 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu po 3 100 Kč (převzetí a příprava zastoupení a podání žaloby), dvou paušálních částek jako náhrad hotových výdajů po 300 Kč dle § 13

Shodu s prvopisem potvrzuje L. C.

odst. 1 a 3 advokátního tarifu, to vše zvýšené o DPH ve výši 21 % v částce 1 428 Kč. Ke splnění povinnosti nahradit náklady řízení bylo žalované určeno platební místo podle § 149 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s., a stanovena přiměřená lhůta podle § 160 odst. 1 části věty za středníkem o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s., s přihlédnutím k možnostem žalované tuto platbu realizovat.

73. Celkové žalobkyní c) účelně vynaložené náklady řízení ve výši 8 228 Kč sestávaly z částky 6 200 Kč jako odměny advokáta za dva úkony právní služby dle § 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu po 3 100 Kč (převzetí a příprava zastoupení a podání žaloby), dvou paušálních částek jako náhrad hotových výdajů po 300 Kč dle § 13 odst. 1 a 3 advokátního tarifu, to vše zvýšené o DPH ve výši 21 % v částce 1 428 Kč. Ke splnění povinnosti nahradit náklady řízení bylo žalované určeno platební místo podle § 149 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s., a stanovena přiměřená lhůta podle § 160 odst. 1 části věty za středníkem o. s. ř. ve spojení s § 64 s. ř. s., s přihlédnutím k možnostem žalované tuto platbu realizovat.
74. Co se týče žalobkyněmi uplatněného nároku na náhradu nákladů řízení v podání ze dne 22. 9. 2022, uvádí k tomuto soud, že mohl žalobkyním přiznat pouze náklady účelně vynaložené v průběhu řízení před soudem, nikoliv v řízení před správními orgány (srov. § 60 odst. 1 s. ř. s.). Za podání ze dne 22. 9. 2022 pak soud žádné z žalobkyň právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť toto neobsahovalo žádnou významnou argumentaci ve vztahu k předmětu řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost. Kasační stížnost musí být podána do dvou týdnů po doručení rozsudku. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu; lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 25. října 2022

Mgr. Lukáš Pišvejc v.r.
předseda senátu